

Nr 24.

Av herr **Holmgren**, angående ändring i vissa avseenden av lagen om krigsskadeersättning.

Genom en den 21 juni 1940 utfärdad lag om krigsskadeersättning och i densamma den 6 december 1940 vidtagna ändringar och tillägg har Kungl. Maj:t och riksdagen fastställt de grunder, enligt vilka ersättning skall utgå för krigsskadad egendom, såväl fast som lös, samt vad som av vederbörande egendomsägare skall betalas för gäldande av denna ersättning. Mot dessa bestämmelser synes i huvudsak intet vara att erinra, dock på ett par undantag när. Det ena gäller egendom, som är intecknad, det andra gäller den tid, från vilken ersättning skall utgå.

Beträffande egendom, som är intecknad för gäld, förhåller det sig ju så, att nära nog all fast egendom är intecknad; lös egendom är däremot i regel icke intecknad för gäld, med undantag av varor och maskiner, där ofta s. k. förlagsinteckningar förekomma.

Inträffar det nu, att fast egendom — ett hyreshus i stad eller en jordbruksegendom på landet — blir så svårt krigsskadad t. ex. i början av ett krig, att alla byggnader bliva oanvändbara och att vid en lantegendom också gröda samt fasta och lösa inventarier förstöras, blir följden den, att fastigheternas resp. ägare förlora sina inkomster — i hyreshuset försvinna hyresinkomsterna och från lantegendomen kan så gott som ingenting försäljas. Ägarna kunna då ej betala föreskrivna räntor och amorteringar å den intecknade gälden. Detta har då till följd, att kreditgivaren, som i regel är ekonomiskt bättre ställd än låntagaren, inropar egendomen på exekutiv auktion med rätt för honom såsom ny ägare av fastigheten att tillgodogöra sig den krigsskadeersättning, som efter krigets slut skall utgå för den vållade krigsskadan. Den ursprunglige ägaren blir alltså på grund av krigsskadan helt enkelt av med sin egendom och i regel blir han då också fullständigt ruinerad.

Vad här sagts om intecknad fast egendom torde också gälla för sådan lös fabriksegendom, i vilken förlagsinteckning tagits.

Det torde emellertid icke hava varit lagstiftarnas mening att en sådan verkan som den nämnda skulle kunna uppkomma, utan meningen har väl varit att skydda icke blott kreditgivaren utan också ägaren av vederbörande egendom för förluster i följd av kriget.

Till förhindrande av att dylika förhållanden uppkomma, är det därför enligt vår mening nödvändigt att lagen redan nu kompletteras med en bestämmelse om moratorium för all krigsskadad egendom, åtminstone i så måtto, att en kreditgivare icke skall kunna vidtaga exekutiva åtgärder mot krigsskadad egendom förrän ersättning för krigsskadan utfallit.

En dylik bestämmelse är icke främmande för svensk lagstiftning. Vi erinra om nu gällande bestämmelser, som förhindra en hyresvärd att vidtaga avhysning av en hyresgäst, inkallad i beredskapstjänst, förr än hyresersättning utgått till den inkallade. (Lagen om anstånd för vissa värnpliktiga med betalning av hyra m. m. av den 19 april 1940.)

Beträffande den tid, då krigsskadeersättning skall utgå, föreskriver lagen, att ersättning skall utbetalas senast sex månader efter krigets slut. Sker ej så, skall ränta å ersättningsbeloppet erhållas för tiden efter sex månader.

Denna bestämmelse har emellertid till följd, att en person, som får sin egendom förstörd i början av ett krig — vi kunna antaga att kriget varar i 4 år — får väsentligt mindre ersättning än den, som får sin egendom förstörd strax före krigets slut. Den förre ägaren får nämligen utöver förlusten genom krigsskadan vidkännas 4 års ränteförlust å skadebeloppet, vilket den senare undslipper. En sådan verkan av lagen torde väl heller icke ha varit avsedd, utan meningen har väl varit, att alla ägare av krigsskadad egendom skulle erhålla om möjligt likvärdig ersättning för den skada, som drabbat dem genom kriget. Denna ojämnhet i lagens verkningar torde emellertid kunna avhjälpas genom ett tillägg, som bestämmer, att räntan å ersättningsbeloppet skall utbetalas från tiden, då skadan skedde, till tiden för utbetalningen av ersättningsbeloppet, i den mån denna tid överstiger sex månader. Om så sker, torde någon orättvisa icke uppkomma för de ägare, som få sin egendom skadad i början av ett krig, utan alla få likvärdig ersättning, oberoende av när skadan uppstod.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört, får jag därför hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte göra framställning om att lagen om krigsskadeersättning av den 21 juni 1940 kompletteras i så måtto, att *dels* moratorium automatiskt inträder för all krigsskadad egendom, åtminstone i den utsträckningen att exekutiv åtgärd mot sådan egendom icke kan vidtagas förr än krigsskadeersättningen utfallit, *dels* ränta å utbetalat ersättningsbelopp skall utgå från tiden, då skadan inträffade, till tiden för utbetalningen av ersättningsbeloppet, i den mån denna tid överstiger sex månader.

Stockholm den 16 januari 1943.

Bj. Holmgren.